

possessorio, non possit appellari, licet utriusque petitorii, scilicet, & possessorii, fuerit intentatum, in petitione & articulis, subdenda ratione Rora, quia non appellatur ab articulis seu petitione, sed a sententia, & cum non pronuntiauerit super deductis in articulis & petitione, debeat appellari ab omissione, ut refert Contard. ubi proxime dicit, quod respectu concedendae vel denegandae appellationis a sententia lata in iudicio possessorio; non considerantur libellus, aut probationes factae super dominio, quia non a libello, aut probationibus datur appellatio, sed a sententia. Vnde inquit; licet in libello vel articulis accumulatur cum possessorio; tamen si iudex pronuntiet super possessorio dumtaxat, non erit admittenda appellatio. & ipse Contard. vltimus num. 15. & 17. inquit, quod in casu contrario; puta; si esset intentatum solum possessorium recuperandae, & sententia per iudicem extraheretur ad dispositionem l. si quis in tantum, possit appellari, quia sola sententia attendenda est.

158 Hac tamen conclusio tripliciter fallit, ut nempe, in sequentibus limitationibus magis attendenda sunt ea, quae sunt extra sententiam, quam ea quae sunt expressa in sententia. Et prima est, quando sententia est lata simpliciter super aliquo remedio possessorio, quod habet indiuisibiliter admixtam causam proprietatis, iuxta ea, quae scribit Contard. in d. l. unica limi. 2. §. 9. sub num. 2. C. si de moment. possess.

159 Secunda limitatio est, quando sententia est generaliter lata, non se restringens ad unam qualitatem, possessorium aut petitorium, quia tunc refertur, & restringitur ad profecuta l. licet 2. C. de iudicij. Philippus Francus in c. dilecto sub num. 107. quest. 48. de appellat. Casar Contard. in d. l. vni. limi. 24. num. 42. Escac. d. quest. 17. limi. 6. memb. 9. sub n. 8. & faciunt per ipsum scripta memb. 6. sub n. 59. & 60.

160 Tertia limitatio erit, quando sententia potest recipere diuisionem iuxta formam petitionis, quia tunc sententia regulatur a petitione, & ideo quot sunt capita in petitione, tot censentur sententiae, ut per Rebuff. tractatu de sentent. executione artic. 16. gloss. 5. num. 2. tomo 1. fol. 417. Carau. super ritu 257. num. 10. quest. 3. & faciunt quae Foller. tractatu de censibus in verbo census numero 115. & sequentibus tomo 6. p. 2. fol. 416. & Virgin. Bocc. tractatu de inter. vni. possid. cap. 18. num. 67. tomo 3. p. 2. fol. 321. & hunc articulum, ut attendi debet qualitas sententiae non iudicij, late sequitur Contard. profecquitur Escac. quest. 17. limi. 6. memb. 9. a

161 num. 6. cum sequentibus. qui num. 18. bene

aduertit, quod qualitas sententiae non attendatur, quando causa iam est semel effecta appellabilis. quia tunc non amplius consideratur qualitas sententiae, sed attenditur solum qualitas causae iam factae appellabilis, per ea, quae ipse congerit limi. 47. memb. 1. sub n. 111. usque ad num. 116.

Et ne decipiaris, attendere debes ad ea omnia, quae in hoc capite dicta sunt, quae generaliter comprehendunt diuersitatem qualitatum, repetam in sententia, cui meritò regulas & limitationes post longam disputationem adieciimus. Quam quaestionem vix tangunt Doctores, cum omnes ferè loquantur in mixtura dumtaxat possessionis & proprietatis: in qua adhuc nimis varij & confusi monstrantur. (quod nos pro vno quaestionis membro, imò limitatione resolutionis nostrae quaestionis dumtaxat scripsimus supra) ut vix quid certum sit sequendum, aperiant ipsi.

CAPVT VIII.

A sententia lata in casibus, quibus à iure vel ab homine denegatur audientia: appellationi interposita an iudex Ecclesiasticus, vim faciat, si non deferat. vbi de alijs dispositionis verbis, sub quorum inuolucro tacite appellatio sublata intelligatur.

S V M M A R I V M.

Audientia cui à iure denegatur, denegari simul appellationem, qui indistinctè reneant. n. 1. Et tunc non causare attentata huiusmodi appellationem. n. 2.

Processus in fauorem eius, cui à lege viua, vel mortua denegatur audientia; est nullus ipso iure. n. 3.

Secundum magis communem opinionem. n. 4.

Exceptio, seu defensio an possit denegari per statutum. n. 5.

Audientiam denegans statutum creditori si non agat intra tot tempus, an valeat. n. 6.

Audientia denegata quoad agendum dumtaxat recipit appellationem. n. 7.

Audientia vbi denegatur in agendo, & excipiendo simul, denegata censetur appellatio. n. 8.

Fundamenta quibus Doctores fundantur, ut denegata audientia in excipiendo & agendo simul, sit denegata appellatio, inopugnantur. n. 9. 10. & 11.

Audientia denegata quoad agendum tantum, non censetur denegata appellatio iuxta communem, qua defenditur. n. 12.

Cap.

Cap. pastoralis. §. verum. de appella. interpretatur. num. 13.

Audientia denegata quoad agendum tantum, non censetur prohibita appellatio quoad alios articulos. n. 14.

Agere improprie dicitur, qui exceptione utitur. num. 15.

Verbum videtur denotat improprietatem. n. 16.

Audientia denegatur excommunicato, ut auctori & ut reo voluntario. n. 17.

Reus voluntarius quis dicitur. n. 18.

Tertius reus voluntarius excommunicatus non potest executioni sententiae comparere. ibidem.

Novum opus nuntians excommunicatus an in iudicio comparens audiatur. n. 19.

Audientia si denegatur tam in agendo, quam defendendo, & excipiendo, appellatio denegata intelligitur, secus quando in agendo tantum. num. 20.

Audientia vbi vniuersaliter denegatur, censetur etiam denegata appellatio. n. 21.

Generalitas, quae propter medium habile verificatur in qualibet sua specie, indistinctè operatur. n. 22.

Generalis lex comprehendit causas & personas priuilegiatas, quae specialiter in eo casu non reperiuntur habere priuilegium. n. 23.

Generalis dispositio includit omnes causas, licet in vno maior reperitur ratio, quam in alio. num. 24.

Generalis dispositio etiam odiosa generaliter intelligitur. n. 25.

Et in penalibus. num. 26.

Interpretationem latam prouenientem ex proprietate verborum non excludit materia odiosa. num. 27.

A iudice denegante audientiam in agendo à iure denegatam, appellatio non admittitur. n. 28.

Appellatio non verisimilis, & habens contra se ius commune, non causat attentata. n. 29.

Frustra speratur id, cuius euentus nullius est effectus. n. 30.

Demolitiones aedificij constructi post nuntiationem noui operis, sententia an admittat appellationem. n. 31.

Noui operis nuntiationis causa recipit appellationem suspensiuam. n. 32. & 33.

Appellatione prohibita a causa principali, censetur prohibita ab incidentibus. n. 34.

Audientia vbi denegatur in agendo tantum, non censetur denegata appellatio. n. 35.

Operis noui post nuntiationem gesta reuocantur per viam attentati. n. 36.

Attentatorum reuocatoria sententia an recipiat appellationem. num. 37.

A sententia demolitionis noui operis denegatur appellatio. n. 38.

Opus aedificatum post nuntiationem, reuocatur per viam attentati. n. 39.

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

Attentatorum reuocatio respicit abbreviationem litis. n. 40.

Operis noui nuntiatio celeritatem desiderat. num. 41.

Operis noui nuntiatio non recipit appellationem suspensiuam. n. 42.

Quam opinionem praxis diu recipit. num. 43. & 44.

c. significant. de noui operis nuntiatio interpretatur. n. 45. & 46.

Nuntiatione sprete noui operis, quando quis agi patitur de iure principali, ommissa via attentati, cessat attentatum, & appellationis prohibitio. n. 47.

A demolitionis sententia aedificij confecti post nuntiationem appellatio est prohibita dumtaxat, non tamen generaliter in omni materia nuntiationis noui operis. n. 48.

Et tunc in odium ipsius, qui iudicem contempsit. num. 49.

Text. in c. significanti. verus sensus restituitur, reprobo Innocentio. n. 50. & 51.

l. 1. §. sed si is, cui. ff. de operis noui nuntiatio. interpretatur. n. 52. & seqq.

Iudicium non constat ex duobus reis tantum sine auctore. n. 53.

Iudex an vim faciat cognoscens denuntiationem noui operis, quod Clericus nuntiauit. numero 54.

Et quid de milite vel alio priuilegiato nuntiante. num. 55.

Attentatorum à reuocatoria sententia an appellatio suspensiuam admittatur. n. 56.

Silentium perpetuum vbi est appositum à denegante audientiam, non est licita appellatio. num. 57.

Clausula (perpetui silentij) praestat exceptionem denegatae audientiae. n. 58.

Agendi tempus an iudex possit limitare, & aliter ponere perpetuum silentium. n. 59.

Silentium perpetuum tollit simul appellationem. num. 60.

Fraudem & turpitudinem suam allegans non auditur. n. 61.

A iudice repellente allegantem turpitudinem suam non admittitur appellatio. n. 62.

Fraus propria in vim exceptionis bene proponitur. n. 63.

A peccato desistens an audiat suam allegans turpitudinem. n. 64.

Reconventioni respondere nolenti denegatur audientia. n. 65.

A pena legis appellare non licet. n. 66.

Contraria allegans non admittitur appellans à reiectione. n. 67.

Contraria & diuersa an auctor, & an reus allegans audiat. & quid incompatibilia, & de alijs remissive. n. 68.

Appellans comparens coram inferiori, si protestetur

Ff stetur

stetur dicto vel facto, non censetur appellatio-
ni renuntiare. n. 69.
cap. solitudinem de appellat. interpretatur. nu-
mero 70. & 71.
Creditor non auditur volens impedire sepul-
turam cadaveris, donec sibi solvatur, nec auditur
appellans à repulsione. n. 72.
Cadaver sepulchrum celeriter desiderat. n. 73.
Cadaver non est sequestrandum, etiam si bona
non adsint, quibus satisfiat creditoribus. nu-
mero 74.
Cadaver usurarij potest sequestrari per iudicem
Ecclesiasticum, donec hæres caueat de satisfac-
ciendo. n. 75.
Contumax verus non auditur appellans. n. 76.
Contumax verus quis dicatur, & in quibus cas-
ibus. n. 77.
Procuratore contumace, domino non prohibetur
appellare. n. 78.
Contumax verus de stylo Rotæ, appellat intra de-
cem dies à tempore late sententia. n. 79.
Contumax verus vel fictus non appellat à primo
decreto. n. 80.
A decreto primo appellatur, quando absorbet ius
partis, nec est reparabile per diffinitivam.
num. 81.
A denegato primo decreto parti presentata appel-
lare licet. n. 82.
Contumax fictus appellat à secundo decreto.
num. 83.
Decretum secundum dicitur interlocutoria, continet
tamen damnum irreparabile. n. 84.
Missus à secundo decreto facit fructus suos, & in
eum transfertur prescribendi conditio. n. 85.
Contumax verus non appellat à secundo decreto.
num. 86.
Latitans, aut se absentans, ne citatio ad se perue-
niat, dicitur verus contumax. n. 87.
Contumax verus potest adire superiorem, & coram
eo probare causam legitimæ excusationis, &
tunc gesta post appellationem reuocantur. n. 88.
Contumax verus quando audiatur, vel non, re-
missiue; & quid de stylo Rotæ. n. 89.
Agens sine interesse non auditur, nec à reiectione
appellat. n. 90.
Excipienti sine interesse denegatur audientia.
num. 91.
Appellatio eius, cuius non interest, non admitti-
tur. n. 92.
Ad exhibendum condemnatus precise cogitur, &
non auditur appellans. n. 93.
Condemnatus ad interesse ob non exhibitionem,
an appellat. n. 94.
A iuramento de calumnia prestando non appella-
tur. n. 95.
Iuramentum calumnie recusans appellat, à sen-
tentia diffinitiva. n. 96.
Condemnatus ad cautionem non turbandi posses-
sionem alterius, an audiatur de nouo turbans &

allegans se insistere possessioni ex noua causa.
num. 97.
c. Roma. 5. de appell. in 6. interpretatur. n. 98.
Authorem authoris sui tenentem de euictione lau-
dans in iudicio an audiatur, & quando sibi co-
gitur cedere actiones. n. 99.
De nullitate dicens post sexaginta dies non au-
ditur iure regio. n. 100.
Terminum sibi ad aliquid faciendum praefixum
labi permittens, censetur actui renuntiare, nec
post illud auditur. n. 101.
Oppositor post lapsam termini edictorum, an sit
admittendus & audiendus. n. 102.
Audientia quibus à iure denegatur, quatuor casus
reconsentur remissive. n. 103.
Clausula (sententia lata mittatur executioni) cen-
setur sublata appellatio. n. 104.
Appellatio non solum verbis expressis, sed etiam
tacitis tolli solet. n. 105.
Clausula (sententia sortituri effectum suum) tollit
appellationem. n. 106.
Clausula (non possit contradicere) seu (sit remota
omnis contradicatio) appellationem tollit. num.
107.
Clausula (nulla exceptione aut oppositione) tollit
appellationem. n. 108.
Clausula (remota sit omnis querela) vel (non possit
querelari) remouet appellationem. n. 109.
Clausula (non admittatur eius defensio) siue (non
possit se defendere) excludit appellationem.
n. 110.
Appellatio est species defensionis. n. 111.
Defensionis genere sublato, eius species sublata
intelligitur. n. 112.
Clausula (sine aliqua censura & oppositione) ex-
cludit appellationem. n. 113.
Clausula (ad satisfactionem condignam faciat ob-
seruare) an tollit appellationem. n. 114.
Clausula (libere procedas) vel (libere facias, &c.)
tollit appellationem. n. 115.
Scacia reprobat, num. 116.
Clausula (absque lite fiat restitutio) tollit appella-
tionem. n. 117.
Verba (sine lite) important, ut sequuta iudicis de-
claratione nulla admittatur appellatio. n. 118.
Clausula (suo libero arbitrio committimus) exclu-
dit appellationem. n. 119.
Clausula (procedas de facto) tribuit liberam, & ab-
solutam potestatem. n. 120.
Clausula (procedas de facto) tollit appellationem.
num. 121.
Clausula (super quo conscientiam tuam oneramus)
tollit appellationem. n. 122.
Et iudex non tenetur iurare quod ita dixit
sua conscientia, prout ipse declarauit. n. 123.
Clausula (mox, statim, illico, confestim, incon-
tinenti, sine mora, sine vlla procrastinatio-
ne, sine intervallo) excludunt appellationem.
num. 124.

Dicitio

Dicitio (celeriter) & alia qua celeritatem deside-
rant, tollunt appellationem. n. 125.
Clausula (paritis literis, parito iudicio, aut sine
prauidicio legitima executionis) tollit appella-
tionem suspensiuam. n. 126.
Clausula (super quo adhibeas consilium sapien-
tis) non tollit appellationem. n. 127.
Consilium sapientis adhiberi, ubi partes consen-
tiunt, an liceat appellare. n. 128.
Consultore de consensu partium electo, non tollit
appellatio ab eius sententia. n. 129.
Sapientis consilio sententia ferenda si partes ex-
presse consenserint stare, non tollitur appella-
tio. n. 130.
Sapientis consilio si partes promittant stare quale-
cumque sit; non licet appellare. n. 131.
Consilium ipsum si feratur per sapientem ad con-
sensum partis, non appellatur. n. 132.
A pronuntiatione negativa, causam non esse com-
mittendam consilio sapientis; est licita appel-
latio, secus e conuerso, quando pronuntiat, cau-
sam illi esse committendam. n. 133.
Consuetudo potest operari, ut aliqua sententia
mittatur executioni non obstantie appellatione.
num. 134.

I VIVIS questionis resolutio altiore
requirit indaginem, siquidem omnes,
qui hanc rem tangunt, vno ore profitentur,
appellationem prohibitam censeri ei, cui à
iure circa aliquam causam, seu articulum au-
dientia denegata est, appellationemque sub-
latam esse, tenent, & affirmant absolute, &
absque distinctione Speculator tit. de appell.
§. in quibus n. 22. vers. 32. secundo forte non va-
let in casibus, in quibus audientia denegatur, &c.
II. in l. 1. §. sed si cui, ff. de nomi oper. nuntiatio-
ne, allegans Bal. in conclusionibus veris, in vers.
& non appellatur; cui denegatur audientia. idem
Bald. in additio. ad Specula. ubi supra in princ.
Barna. Brixii. in c. si quis deinceps. per text. &
gl. ubi in verbo, audientia 16. q. vlti. Butriga. in
c. significauit, in fi. de exceptionibus. Veroni. conf.
64. col. 2. & remissive ad eum Egidius Bos-
sius in tractatu crimi. tit. de appella. n. 18. Spe-
cula. tit. de appell. §. in quibus sub n. 22. vers. 30.
2. lib. fol. 186. Nicell. tractatu de concord. gloss.
concord. 6. fall. 62. n. 98. fol. 145. Cæsar Con-
tard. in l. unica in notabili. sub n. 20. vers. deo-
que. & n. 21. c. si de mom. poss. & post Felin.
in d. c. significauerunt num. 12. de exceptio. Pur.
decisione 417. num. 4. part. 1. tenet Marquess.
in tractatu de commissio. p. 1. c. 10. n. 17. fol. 101.
Philipp. Franch. in rubr. de appellat. n. 25. Lan-
cel. de attent. 2. p. limi. 50. c. 12. n. 16. & ite-
rum idem Lancel. 3. part. cap. 28. n. 78. & 79.
Auenda de execuq. mand. iud. cap. 6. num. 4.
vers. in civilibus autem, & in vers. in criminali-
bus. & per Speculatorem ita etiam dicit Re-
Salgado de protect. Reg. Tom. 1.

buff. in commentarijs 3. p. tract. de appella. art. 7.
gl. 2. n. 36. Gratian. disceptati. forensi. tomo 2. cap.
384. n. 27. nec est audiendus Cæsar Barti. de-
cis. Bononiensi. decis. 150. in ardua. sub n. 6. vers.
nam id diluitur. contrarium tenens.

Et nec tunc dari attentatum, si iudex ex-
quatur suam sententiam latam in causa, in
qua à iure denegatur audientia, tenent post
Bart. Capola in conf. 64. col. 1. in fi. Manfre. lib.
2. practic. conclus. super attent. concl. 188. Lancel.
Robert. de attent. 2. p. c. 12. d. limi. 50. n. 16. vers.
similiter. & supradictam conclusionem firmat
etiã Rebut. tit. de appell. art. 8. gl. 12. n. 36. & 37.

Quæ doctrina in tantum vera dicitur: vt
processus agitur per eum, cui à lege mor-
tua vel viua, hoc est iure, vel iudice) denega-
tur audientia (quatenus fauorem illius con-
cerneret) sit ipso iure nullus, tenuit origina-
liter Iacob. de Areti. quem referens sequitur
Bald. in l. iubemus. §. sanè col. 2. in princ. vers.
quædam est pena iurisdictionis, c. de sacros. Ec-
clesiis. idem in l. edita. colum. penult. vers. item
quando libellus C. de edendo. & in l. 1. colum. fi.
versiculo queritur. C. de hæredi. instit. & in leg.
scire oportet. §. consequens. per illum text. ff. de
excusat. tutor. idem in l. quos prohibet ff. de po-
stulando. quam doctrinam sequitur Ioannes
Andreas in additio. ad Specula. tit. de sententia
§. iustu. vers. est excommunicatus.

Et est magis communis opinio relata per
Immolam in l. 1. §. sublata. & ibi Alex. (ubi
multa cumulat, quia testatur de magis commu-
ni) ff. ad Trebellian. quam & idem iterum se-
quitur Alex. conf. 37. viso & opportunè, &c.
col. 1. & conf. 81. ponderatis. lib. 2. & Bald. in
l. ita demum vers. sed ponamus quod iudex dum
vult, quod exceptio banni. (cui denegata censetur
audientia per Prætorum virtute banni) reddidit iudicium
retrio nullum. Cod. de prourato. & tan-
quam communem sequutus est Decius con-
silio 275. in causa, qua Luca colum. 3. vers. sed
predictis lib. 2. ubi de communi attestatur, &
Felin. in cap. 1. colum. 1. vers. amplia. 2. de re iudic.
Ancara. consilio 271. columna fi. Cassia-
dorus decis. 5. num. 2. de re iudic. & decis. 2. de
prebendis, quem allegat Vantius in tractatu
de nullit. sententiarum tit. de nullit. sententia ex
inhabilit. seu defectu mandati. n. 52. ubi usque ad
numer. 58. plura ad propositum adducit, &
in eius comprobationem & declarationem
etiam, quod probatur in l. sed & si per Præto-
rem. §. sed & si dum. ibi, sed & si dum decre-
to Prætoris non obtemperat, iurisdictionem
suã ei denegauit, non esse eum restituendum,
Labeo scribit, idemque est; & si ex alia iusta
causa non fuerit ab eo auditus, &c. ff. ex
causis maiores. idem probat text. in l. 1. §.
sed & si is cui. ff. de operis noni nuntia. textus
in leg. 1. §. quod autem Prætor negat. ff. de elec.

Ff 2 lusu

lusu & aleator. textus in l. scire oportet. §. consequens. ff. de execut. iur.

5 Et ultra supra citatos circa id, an & quando per statutum possit negari exceptio, seu defensio, vide Felin. latè in cap. 2. de officio iudicis. in vers. sequitur etiam ex his. n. v. fol. 223.

6 & an statutum denegans audientiam creditori, si non egerit infra decem annos, an valeat, vide eundem Felin. in cap. venerabilis de iudicis, versiculo hoc tamen ego limitarem num. 18. & in repertorio eius, verbo, statutum, colum. 12. vbi alij allegantur.

Præfatam tamen superius à nobis traditam conclusionem; vt iudex Ecclesiasticus vim nullam facere dicatur: si appellationi non deferat ei, cui à iure vel homine est denegata audientia: non ita genericè, & absolute velim intelligas. Siquidè quando à iure, vel ab homine denegatur audientia solum in agendo tantum; tunc nullo modo intelligendum esse, denegatam quoad appellationem; sed imò vtique admittendam fore, probat text. in c. in nomine Domini 23. dist. vbi excommunicato videtur denegari audientiam, & tamen non dicitur sibi denegata appellatio. text. in c. præterea de appell. c. significauerunt. c. cum inter, de exceptionibus.

8 At verò quando alicui denegatur audientia in agendo, excipiendo, & defendendo simul: tunc satis videri prohibitam appellationem. quam distinctionem motu text. in d. c. in nomine Domini, iuncto d. cap. significauerunt & Immo ibi, assignauit Philipp. Franck. in rubr. de appellat. colum. 5. vers. sed in contrarium facit, &c. per Bart. in leg. peremptorias c. sententiam rescin. non posse. col. 7. versiculo quero, vtrum exceptio cum vers. sequenti. & in l. cum mulier ff. soluto matri. & hanc declarationem elegantem vocat eam sequutus Franc. in rubr. de appellat. n. 25. in fi. Escacia per eum tract. de appell. q. 16. limi. v. n. 31. Lancel. de arrenta. 2. p. c. 12. limi. 8. n. 3. & ipsemet Lancel. Robert. eadè 2. p. c. 12. lim. 50. n. 18. & Hieron. Gonzal. in reg. refer. gloss. 9. in annos. num. 218.

Sed certè isthac distinctio attentari (imò & fortiter impugnari) queit, siquidem his iuribus, nempe c. in nomine Domini. & c. significauerunt (quibus Doctores citati mouentur) facilis patet responsio, & satisfactio. cur ita? quoniam etsi fateamur, excommunicato audientiam denegadam, vt d. c. in nomine Domini, & alij, negandum tamen non est, ei appellationem esse prohibitam, imò etiam ea pendente absque metu attentari potest iudex procedere ad eius denuntiationem, publicationem, & fructuum priuationem, & alia de quibus in c. pastoralis §. verum. de appella. & nos copiose diximus in c. 4. supra hac 2. p. vbi iudicem huic appellationi haud

deferentem, nec vim facere. vbi ad propositum multa adduximus.

Nec obstat huic text. in cap. præterea de appell. vbi appellatio, emissa ab excommunicato, suspendit, & deuoluit quia respondeo loqui in excōmunicacione sub conditione lata, quoniam tempore quo appellatur, non est contumax, nec excommunicatus, nec etiam postmodum adueniente conditione. enimuerò tempore habili, appellatio emissa, & sic nec retrahitur ad extremū à quo, quia reperit ipsum suspensum, de quo supra nos in d. c. 4. hac 2. p. neq; text. loquitur in casu, quo audientia denegatur. vnde videtur dicendum etiam ei, cui tantum denegatur audientia, quoad agendum, non etiam quoad excipiendum, & deferendum, appellationem etiam denegatam ceneri.

Eraugetur difficultas, nam licet dispositio audientiam denegauerit quoad agendum tantum, vt DD. præfati dicunt. nihilominus virtualiter excipere, & per consequens etiā defendere cōprehendit, text. est in l. 1. & quæ ibi not. gl. & DD. ff. de exceptionibus. ibi, agere etiā is videtur, qui exceptione vtitur, nam reus in exceptione actor est.) quapropter difficilis redditur Doctorū distinctio, & nec parum.

Sed nihilominus cōmunem defende, & ab ea nullatenus recedas, vt scilicet dispositio negans audientiam quoad modum agendi tantum, nō ceneri prohibere appellationem, nec ei audientiam denegare, ex his, quæ supra diximus, & Philipp. Fran. vbi supra, & iuribus mox citandis patebit clarè.

Nec obstat excommunicato audientiam denegatam esse quoad agendum tantum, & tamen appellationē pariter denegatā ceneri, ex d. cap. pastoralis §. verum. de appell. cui vno verbo respōdeo, vt in casu illius textus ideo appellatio subsequens non fortitur vtrūque effectū, & suspensiuum, & deuolutiuū simul, nō ex capite denegatæ audientia, sed ex capite executionis, quam secū sententia trahit excōmunicacionis, ministerio iuris velocissimi, quod hoc operatur: vt statim excōmunicatus per eam ligetur, ac innodetur, ex d. c. pastoralis §. verum. de appell. vt in pluribus aliis sententiis hoc contingit, de quibus plenè per DD. in l. quod iustus ff. de re iudi. & in c. cum cessante. de appell. & hinc nihil mirū est, vt iudex non obstantè appellatione interposita, ab ipsa excōmunicacione purè lara, possit deuenire, atque procedere ad actus omnes consecutiuos, & dependentes ab ea; prout est denuntiatio, seu publicatio, fructuū priuatio, & similia, vt c. 14. sup. dixim⁹ ad cōprobauimus.

Quod secus in ratione iuris contingit, quando non ab ipsa excōmunicacionis sententia appellatum est, sed ab aliis articulis negotij,

negotij, seu aliis etiam articulis, in quibus alias appellatio permittitur, quæ in eis nullo modo censetur denegata; quantumuis ab agendo audientia denegetur, ex his doctorinis, quibus rem hanc comprobatur Philipp. Franck. in d. rubr. de appellat. colum. 5. vers. sed in contrarium facit, &c. sequutus Lancel. vbi supra in d. 2. p. c. 12. limi. 50. num. 18. & expressè probatur in c. cum inter. de exceptionibus. ibi, Porro cum excommunicato quando in causa absolutionis extitit, non sit iusta deneganda sententia, nec interdici debet eadem appellationis remedium, si contra iustitiam cōdemnetur, &c. Melior text. in c. si ibi, & si causis aliis tempore impetrati referri vinculo fuerit excommunicacionis adstrictus, &c. Sequitur & facit, appellationem prædictam decernimus admittendam, &c. eodem titulo de exceptionibus, videndus omnino, & vtrouique Doctores omnes communiter hoc profitentes, qui alia iura allegant. & probatur etiam in d. c. significauerunt. eodem titulo de exceptio. quem D. Franc. citauit, & hac attentè attende, quoniam iustissimè quemlibet potuerat mouere difficultas contra DD. distinctionem supra positam.

Nec obstat etiam text. in d. l. 1. ff. de exceptio. quo probare cōtendimus, dispositionem loquentem in deneganda audientia in agendo tantum, exceptionem & defensionē comprehendere, ex d. l. 1. cui respondent gloss. & Doctores ibi in c. cum inter. de exceptio. vt excipiens efficiatur actor, quoad onus comprobandi exceptionem, nō alias, & tunc adhuc in proprio & largè sumpto vocabulo (vt ibi probatur) agere enim videtur, &c. quod verbum, denotat improprietatē. ad eò vt actionis verbo non contineatur exceptio. textus est in l. verbum oportebit §. 8. actionis verbo ff. de verb. & rerum signifi. ac ideo licet excommunicato, vt actori, audientia denegetur: non tamen vt reo, & ille necessarius, qui tunc potest omni exceptione vtī in iudicio, & defensione. text. in d. c. cum inter & d. c. si cum pluribus alijs. at quando excommunicatus venit in iudicium vt reus voluntarius, tunc audiendus non est, ita per Innoc. ibi tenet Abb. in d. c. cum inter n. 12. de exceptio. & dicitur voluntarius, quando per iudicem putas; non necessitatur ad iudicium venire, sed ipse voluntariè comparet pro suo, vel comuni interesse, vt in auct. si omnes C. si vt se ab hereditate abst. dic. vt latè per Abb. in d. num. 12. per totum, vbi declarat & exemplificat. Vide etiam Bart. & latius Alexand. in l. 1. in leg. de pupillo §. seruos. ff. de operis noui nuntia. Roma. in cons. 217. incipit res ista. latè Paulus de Castro, Bart. & Alex. & ceteri, in leg. testamenta omnia Cod. de testamentis. & Salgado de protect. Reg. Tom. 1.

Innocent. in cap. dilecti, de exceptio. & omnes per text. ibi in cap. veniens. C. de testib. Angel. in l. 2. §. hac stipulatio ff. si plus quam per l. Fal. Maranta de ordine iudi. 4. p. in 11. dist. n. 36. fol. 22. 1. Afflicti. in decis. Neapoli. decis. 2. 4. n. 7. & 8. & alibi passim, de quo nos infra Deo dante 4. p. dicemus. & etiam diximus supra 1. p. c. 1. quia tunc vt actor, non vt reus censetur comparere, quæ est ratio, vt nec excommunicatus audiatur, opponens se executioni sententiæ, vt tertius pro suo interesse, vt per Felin. in cap. significauerunt n. 10. ad fi. & n. 11. de exceptio. (et an audiatur, quando in iudicio compareat nouum opus nūrians, ingens est difficultas, vt inferius apparebit.)

Concludimus igitur cum Philipp. Franck. & Lanceloto, supra, quòd quando denegatur audientia alicui, tam in agendo, quàm in excipiendo, & se defendèdo; vt tunc cum censetur etiam prohibita appellatio, iudex Ecclesiasticus nullam vim faciat: si in his causis appellationi propositæ, non detulerit, sin autem audientia tantum ab agendo denegetur, non intelligi, appellationem prohiberi, cui, si emittatur, iudex non deferens, notoriam violentiam committet.

Ex qua vera resolutione oritur difficultas, quid sit dicendum, quando lex, vel dispositio non ita in specie concipiatur, mentionem haud faciens de agendo, excipiendo, seu deferendo, sed absolute & generaliter ita disponat: denegetur illi audientia, vel, in tali causa, vel casu nō audiatur talis, quam breuib; resoluo, vt tunc appellatio pariter censeatur denegata virtute generalitatis, quia quando generalitas propter medium habile, verificatur in qualibet sua specie, generalitas indistinctè operatur. l. emptor §. Lucius. iuncta gl. ff. de pactis. quam reputat singularem ad hoc Ioan. de Immo in c. de transactio. & Euerard. in locis legalibus in loco à generalitate. & quia lex seu statutum generale, generaliter comprehendit etiam causas, & personas priuilegiatas, quæ specialiter & in casu illius non reperiuntur habere priuilegium, per textum notabilem in l. in fraudem. §. vlti. ibi, quia generalis est ista determinatio.) vbi notabiliter idem notat Bald. ff. de militari testamento. idem Bald. in leg. omnes populi ante fin. versiculo item nota, quod generale statutum. ff. de iustitia & iure. Philippus Decius (qui meritò illum textum dixit esse notabilem) in l. 1. col. 2. vers. Et ampliatur ff. de reg. iur. Et in l. nemo potest in princ. eodem tit. Et in l. quod intela. §. 1. eodem tit. ipse in l. 1. colum. 2. in 3. nota. per textum illum C. de edendo, & aliis locis, de quibus per Tiraquellum de retract. lignagier. §. 1. gloss. 14. n. 96. cum seqq. vbi adducit plura exempla.

24 Et quia generalis dispositio legum, vel statutorum includit omnes casus, licet in vno maior ratio esse videatur, quam in alio, l. 1. §. & generaliter. ff. de legatus praestan. l. 1. §. quod autem. ff. de aleato. l. vlti. §. uxori ff. de auo & argento legato. voluit Philipp. Decius locis supra citatis, & insuper consilio 20. in causa statutorum, col. 2. vers. 4. vt supra dixi, & cons. 29. cuius superscriptio incipit. an detur restitutio, col. 2. vers. 1. hoc probatur. & alibi passim. Ludouic. Gozadi. cons. 33. breuiter col. 2. num. 6. & consilio 51. in hac causa, columna 7. num. 24. & cons. 103. videtur 1. n. 3.

25 Quae omnia procedunt in odiosis, vt scilicet generalis dispositio odiosa generaliter intelligatur, ex sententia Angeli in l. vlt. col. vel vers. 3. queritur ff. de constitutio. Princip. Philipp. Decius in c. sedes col. 2. in 3. nota. de rescriptis. Ludou. Gozadi. cons. 50. prima facie.

26 col. 3. n. 13. & cons. seq. col. vlti. n. 23. imò etiam non solum in odiosis, sed & in poenali- bus simul, vt per Immol. Alex. Gozadi. & alios tenet Tiraquell. vbi proximè num. 102.

27 Enimuerò materia odiosa non excludit la- tam interpretationem, quae ex proprietate verborum procedit. text. nota. in l. cum lege. & ibi Franc. de Arèti. ff. de testam. cum aliis. Quominus dispositio, quae generaliter lo- quitur, generaliter etiam desinat intelligi, vt scribit Angel. in l. vlt. col. vlt. vers. 3. queritur ff. de constitutionibus Princip. Anton. in c. olim de verb. signifi. Philipp. Dec. in cons. 5. in causa Domina. ante si. & declarat Tiraq. in repetitio. l. si vquam in princ. n. 115. C. de reuocan. donatio.

Et magis in specie per text. in l. licet 2. C. de iudicijs, dicit Philipp. Franc. in c. dilecto. sub num. 107. quaest. 48. de appellat. Caesar Con- tard. in repetitio. l. vmi. C. si de moment. possessione. limit. 2. 4. n. 42. Elscac. de appellat. q. 17. limi. 6. memb. 9. sub n. 8. & nos c. precedente ante si. vers. haec tamen conclusio n. 159.

Ex eadem Doctorum distinctione vnum tamen liber aduertere, quòd licet dispositio negauerit audientiam ab agendo tantum, non censetur denegata appellatio, imò iudex ei non deferens, vim faciat: non tamen id absolute intelligas, quia si iudex ius exe- quens noluerit audire aliquem in casibus, quibus denegatur audientia ipsi, & ab hac denegatione, & reiectione appellauerit, de- lationem appellationi pariter negando vim non faciet. text. expressus in leg. eius, qui, cuius verba sunt; Eius, qui ideo causam agere, frustratur, quòd dixit, se libellum Principi dedisse, & sacrum rescriptum expectare, audi- ri desiderium prohibetur. & si ob eam causam prouocauerit, appellatio eius recipi, facris constitutionibus vetatur. Haec tamen de lege eleganti ff. de appell. recip.

28 Enimuerò hae talis appellatio esset fri- uola, & frustratoria, per quam nihil aliud consequi poterit, cum absque iusta causa sit interposita, quae nullum potest iuris effe- ctum sortiri, quae est ratio, vt aliqua cogno- scatur appellatio friuola, ita declarat Gem- inia. in cap. cum appellationibus friuolis, col. 2. vers. quaro, quid importet. de appella. in 6. Ma- nuelis Rodriguez quaestio. regul. tomo 1. q. 8. articulo 13. circa princ. & faciunt ea quae ad- ducit Philip Franch. in cap. cum cessante 5. li- mi. ad fin. vers. amplius intellige omnia prece- dentia. fol. 71. à tergo de appellat. & Natta con- silio 32. num. 8. & nos Deo dante dicemus infra 3. p. in cap. 6. de friuolis appellationi- bus. & facit quod dicit Abb. in cap. 1. n. 7. de appellat. quòd appellatio non verisimilis, & quae habet ius commune contra se, non facit attentata, frustra enim spectatur id, cuius euentus nullus est effectus, l. aliquando ff. ad Velleianum. cū vulgaribus. ideòque cum ap- pellationibus friuolis nec ius deferat, nec fit à iudice deferendum, text. in d. cap. cum appell. friuolis. de appellat. in 6. vis nulla fier.

Ex hac sic declarata doctrina & conclu- sione, nunc indagare conueniens est, an à sententia lata super demolitione aedificij constructi, atque confecti post noui operis nuntiationem, appellationi emissae, iudex vim committat, si minimè detulerit. & cau- sator difficultas ex text. in l. 1. §. si is ff. de ope- ris noui nuntiatione, vbi tunc audientiam sic aedificanti, post denuntiationem sibi factam, denegari constat. ibi, prator actionem ei de- negare debet, & interdictum in eum de ope- re restituendo redderetur.

Et pro parte affirmatiua vim fieri euiden- tem, nisi appellationi deferatur, facit, primò text. in cap. significantibus, de operis noui nuntiatione, vbi appellatio in causa noui operis nuntiationis admittitur quoad vtrumque ef- fectum, & deuolutiuum, & suspensiuum. qua pendente, facta à iudice vt attentata re- ponuntur, & reuocantur. ibi, praedicti Cano- nici ad nostram audientiam appellarunt. & infra: ideòque mandamus, quatenus si est ira, reuocato in irritum, quidquid post ap- pellationem huiusmodi inueneris attentata- tum, &c.

Secundò & iterum probatur ex eodem cap. 33 sign. vbi altera pars appellauerit ab eo, quod decreuit iudex, probationes admittendas esse, vt constat ex eo, ibi, idem N. ad Senoniens. Ecclesiā prouocauit, &c. Ex quo vltimo cre- scit difficultas, & efficitur ingens. nam si cen- seretur prohibita appellatio in causa prin- cipali noui operis, censetur etiam prohi- bita in incidentibus, & emergentibus in eis articulis, vt tenent Bald. & Salicet. in l. fin.

33

l. fin.

l. fin. §. fin. Cod. de temporibus appellat. quos se- quitur Gregorius Lopez in l. 13. tit. 2. 3. p. 3. gloss. 6. Angel. & Immol. in l. 1. §. fin. ff. à qui- bus appellare non licet. Eguid. Boss. in tracta- tibus varijs crim. tit. de appellat. num. 10. & infiniti alij, quos nos citauimus in discursu cap. 6. supra hac secunda parte: ergo cum ex eodem text. pateat appellationem emissam fuisse à decreto, seu interlocutoria iudicis, admittentis probationes in causa vni ex par- tibus; euidenter sequitur in causa principali denuntiationis non esse prohibitam.

35 Tertiò probatur ex doctrina ab alijs tra- dita, & à nobis defensata supra in quaestio- ne principali, quòd quando à iure alicui de- negatur audientia in agendo tantum, non censetur tunc appellatio prohibita, nec de- negata; sed in hoc casu audientia denegata est aedificanti post nuntiationem ab agendo tantum, vt probatur ex dict. §. si is. ibi, deinde ceperit agere, ius sibi esse, ita aedifica- tum habere, prator actionem ei denegare debet. manifestum est ergo, appellationem hoc casu, de quo loquimur, non esse prohi- bitam, imò potius admissam fore expressè.

36 Quarto, & pro hac parte facit, id quod fit post noui operis nuntiationem, per viam & remedium attentati reuocatur. Baldi est doctrina in consil. 245. proponitur versiculo se- cundo premitto, sub num. 2. libr. 2. quia si post- quam sibi est facta nuntiatio, aedificat: dicitur attentare, ac ideo eius demolitio per viam attentati fit, Baldum sequuntur Ill. in l. 1. numer. 3. versiculo 4. limita. vbi etiam Vin- centius Heruela. col. 8. ff. de noui operis nun- tiatione. sed à sententia attentatorum reuo- catoria appellatio emissā, quoad vtrumque admittitur, vt videre est ex his, quae copiose adducit Lancelot. Robert. de attent. 3. part. cap. 28. à numer. 44. cum pluribus sequentibus. quod tunc maximè procedit, & locum ha- bet; quando attentatum non est appellatio- ne pendente factum, vt eo casu permissam esse appellationem, pro vero firmat Lancel. vbi proximè num. 227. & 228. versiculo secun- do crediderim. ergo pariter in nostro casu di- cendum est; maximè cum non appellatio- ne, sed denuntiatione tantum aedificando, attentetur.

37 Quis est humanus intellectus, qui non ingenium fundamentorum horum viribus & robori cederet: quémve sui opinioni non reduceret: ipsi meum cederet certè: si quorundam auctoritas nec aduisset; siquidem Ill. in d. §. sed is cui. ex doctrina Baldi loco per eum citato profertur in casu illius text. pariter censeri, appellationem prohibitam in nu- mer. 2. versiculo 3. adde. idem & in specie af- firmat Lancelot. Robert. de attentatis 3. part.

38 Ill. in d. §. sed is cui. ex doctrina Baldi loco per eum citato profertur in casu illius text. pariter censeri, appellationem prohibitam in nu- mer. 2. versiculo 3. adde. idem & in specie af- firmat Lancelot. Robert. de attentatis 3. part.

cap. 28. num. 78. dicens, quòd à sententia de- molitionis noui operis non appellatur, quia denegatur audientia, per Ill. loco proximè citato, & per ea, quae ipse dixerat post alios in 2. part. cap. 12. limit. 50. num. 16. cum sequen- tibus. & faciunt in genere Doctores, quos ad principalem quaestionis princip. adduximus supra.

Pro qua opinione illud suadet, quòd cum ad operis noui demolitionem, fabricati post denuntiationem eandem, per viam, & reme- dium attentatorum merito deueniatur, ex his, quae nos in quarto fundamento contra- riae partis: reuocatio autem attentatorum respiciat abbreviationem litis, vt firmat Ro- ta decisio 5. alijs 433. notat. numquid reo. sub num. 5. versiculo sed an talia attentata ad fin. vt lite pendente in antiq. quae repetita est apud Bifigneturum, quam etiam sequuta est moder- na Rota in vna Nolan. Abbania regalis val- lis coram Palcoro, vt est in resolutione ipsius 115. Ioannis Michael. ad fin. quos allegat Lancelot. loco proximiori citato à num. 60. & supra, qui numer. 63. affirmavit, materiam noui operis nuntiationis proculdubio cele- ritate desiderare, quapropter, omnibus die- bus etiā feriatis, omnibusque personis, etiam fabris, & pupillo fieri nuntiationem posse, iuxta l. primam §. nuntiatio & §. seq. ff. de noui oper. nuntia. quibus casibus appellationem non admitti; saltem quoad effectum suspen- sium, probat text. in l. fin. ff. de appellat. recip. & l. 1. cum seq. ff. de ferijs, & dilatio. Specula- tor in titulo de appellat. §. in quibus versiculo 8. num. 10. Ill. in dict. l. 1. ff. de ferijs col. 1. Ma- ranta in speculo in 3. part. 6. part. princ. q. 2. num. 319. versic. 2. 4. limit. & alij plures à nobis suo loco citandi.

Quid tenendum in tanta contrarietate, in qua licet contraria pars mihi magis proba- bilis sit in iure, quae longè verior videtur (vt de per se patet) hanc tamen iam diu praxis elegit, tueriturque Doctorum auctoritas, & nos fundamentis iuuare, curauimus; ac pro- pterea ab ea non audeo recedere, illud se- quens: vt iudex Ecclesiasticus vim nullam faciat: si non deferat appellationi emissae à sententia demolitionis operis, constructi post factam denuntiationem.

Cui resolutioni nec obstant, quae pro con- traria parte adduximus fundamenta. Et non primum ex text. in dict. cap. signifi. de noui ope- ris nuntiatio. quem Lancelotus supra num. 97. & 98. aliud agens, dupliciter conatur intel- ligere. Tu autem, certius responde, textum illum non procedere, nec loqui in casu, de quo nos; scilicet, in sententia reuocacionis aedificij constructi post nuntiationem noui operis, & sic in demolitione operis, quod

ædificans prosequitur est, attentans spreta, & contempta denuntiatione, & anteaquam sibi fuerit à iudice, vel à parte facta remissio, iuxta text. in l. prator ait. §. ait prator ff. de operis noui nuntiatione. quod causa est, non aliud audientie denegandæ, vt constat ex dict. l. 1.

46 §. sed si is cui. (de cuius intellectu protinus agendum erit) sed tantum in casu illius text. in cap. signific. causa noui operis simpliciter tractabatur, cessantibus fabris, & vacantibus à labore in ædificio, postquam sibi denuntiatum fuerat à canonicis; nihil aduersus denuntiationem conscientibus insuper, vt ex textu colligitur. quod etiam procedit: quando quis spreta nuntiatione passus fuit, 47 agi de iure principali, omisso iudicio, & via attentati, & fuit per iudicem admissus ad probandum parte non opponente; quia tunc cum cessat contemptus denuntiationis, & iudicis, cessat etiam per attentatum demolitio operis. ita firmant Isf. consilio 168. colum. 2. in princip. versiculo item licet ædificans, libr. 2. Plotus in l. si quando numer. 12. 1. verbo, quarto ibi nuntians, C. vnde vi. Carpanus ad consilium Mediolan. cap. 140. num. 31. lib. 2. Gratian. in disceptatio forensi. tomo 2. c. 384. num. 28.

48 Hinc est regula, quæ dicit, vt à causa, & à sententia lata super iudicio noui operis nuntiationis, siue proferatur affirmatiuè, vt nuntiato nuntiatio remittatur, licet atque ædificium prosequi; siue negatiuè, vt nuntiantis iure attentato opus demoliat, appellatio emissa vtrumque fortitur effectum; & itaque ei omnino deferendum, cum nullibi inueniamus prohibitum, nec tunc denegata audientia, sed tantum, quando denuntiationi contraueniatur, vt constat ex dict. §. sed si is cui. ibi, cui operis nouum nuntiatum est, ante remissionem ædificauerit, &c. Quo etiam casu loquuntur Isf. & Lancelot. vbi supra numer. 78. Bald. consil. 245. ad medium, versiculo secundo premisso. Isf. in l. 1. num. 3. versiculo quarto limita. & ibi Herculan. colum. 8. ff. de oper. noui nuntia. optimè Gratian. in discepta. forensi. cap. 384. à num. 25. tomo 2. in odium ipsius, qui iudicem offendit, argumento c. cordi de appell. in 6. text. in l. sed et si per pratorum, §. sed et si dum decreto, ff. ex quibus causis maiores l. 1. §. quod autem prator negat, ff. de aletori. cum alijs. Quod nec valet, nec debet in simplici & vulgari iudicio nuntiationis; quo agitur, cui sit ius vel ædificandi, vel prohibendi, quo casu non solum denegatur audientia, nec prohibetur appellatio: imò expressè permittitur, & talis vt operetur, attentata subsequens executio ipsius, est text. in dict. cap. significantibus. ibi, prædicti canonici nostram audientiam appellauerunt. & infra: ideòque mandamus, quatenus si est ita, reuocato

in irritum, quidquid post appellationem huiusmodi repereris attentatum, &c. Qui text. iuncto intellectu assignato, qui est veritas, & verus sensus illius, hanc facit suauem consonantiam, non audito Innocentio ibi post princip. intelligens text. illum in attentante post nuntiationem procedere. Respondet ad text. priori appellationi, de qua ibi, fuisse per iudicem delatum, & à superiori admittam, sicque de facto, non de iure procedere illam appellationem, qui intellectus facili queit impugnari, cum omnibus difficultatibus pateat. Et primò quia secunda appellatio subsistit, cui non responderet: imò ea cum legitime fuerit à Pontifice approbata, priorem iustificat. Secundo, quia diuinatorius est; etenim solum dicitur quod appellauit ab inferiore, qui reuocato grauamine processit in causa, quare & ultra citatos, & quòd à sententia demolendo ædificatum post nuntiationem noui operis, eo quia denegatur audientia; prohibeatur simul appellatio, per text. in dict. l. 1. §. sed si is tractat, & defendit Ruginell. tractatu de appellat. §. 2. cap. 3. num. 262. fol. 91. Escacia de appellat. quæ est. 17. limit. 31. licet nullus ita distinctè prout nos.

Nec obstat secunda difficultas pro contraria parte, adducta que ex eiusdem text. priori parte, dum appellatio permittitur à probationum admissione, & sic ab incidentibus: quapropter non censeri prohibitam appellacionem à causa principali, ex Doctoribus ibidem allegatis, que doctrina quando verè procedat copiosè dixi supra c. 6. hac 2. part. vbi mirabilem assignauimus distinctionem, quæ ad hæc non pertinet: siquidem huius responsio pendet à superioris argumenti resolutione, nam causa principalis, de qua in casu illius text. appellacionem admittit quoad vtrumque (vt modò probaui) ac ideo nihil mirum, vt ab incidentibus, & emergentibus articulis in ea detur appellatio: maximè iure canonico, quo à quocumque grauamine libeat appellari, & hodie per Concilium Trident. à grauaminibus qualificatis, quæ ipsum refert. Quorum vnum est illud, de quo in casibus text. exitit appellatum, prout est admissio, seu reiectio probationum, vt nos latè probauimus supra cap. 1. num. 130. quo satis vtrique eius parti satisfactum est.

Nec obstat tertium magis difficile ex dict. l. 1. §. sed si is cui. vbi actio, & agere denegatur procedenti per opus post eius denuntiationem: & sic appellacionem non prohiberi ex distinctione Doctorum, quam supra defendimus; quia respondeo, illum text. non de actore, & actione verè & propriè strictèque

etæque sumpta intelligi, sed de exceptione proponenda, quod sic probò. Substantiale est iudicij, idque constat ex reo & actore, non de duobus reis, nec de duobus actoribus, cap. vi. forus de verborum signific. l. sed cum ambo ff. de iudicij, & in communibus magis placuit, cum videri actorem qui prius ad iudicium prouocat, l. in tribus ff. eodem. at in casu illius text. ædificans venit se defendendo à denuntiatore, qui prius ad iudicium eum prouocauit, ibi, sed si is cui opus nouum nuntiatum est, ante remissionem ædificauit, deinde ceperit agere, ius sibi esse, ita ædificatum habere.) Quæ verba clarè demonstrant, ædificantem vt reum se defendendum accedere, cum denuntians iam actoris vicem in iudicio occupasset, text. est in l. de pupillo §. qui remissionem, ibi, sustinet enim partes defensoris. ff. de oper. noui nuntia. vbi gloss. verbo defensoris, id clariùs explicat. glossa celebris in dict. l. de pupillo §. meminisse, verbo eum.

Nec obstat verbum, agere, & verbum, actionem, quibus vsus est consultus in casu illius text. quoniam agere etiam is videtur, qui exceptione vitur, quia reus in exceptionibus actor est; text. est formalis, & expressus (de cuius intelligentia superius egimus) in l. 1. ff. de exceptio. & sic illis verbis largè non strictè, & in sua proprietate vitur consultus ibi. tenementi hunc intellectum, quia mirificus est text. prædicto desideranti pugnantique fortiter, Doctorum distinctam resolutionem euertere.

54 Cui obstat veretur resolutio illius celebris, & difficilis questionis; ad suprema nostra tribunalia passim accedentis per viam violentiæ, pro laicorum decreto nanciscendo (quod auro delegos dicimus) an iudex Ecclesiasticus vim faciat, cognoscens in causa noui operis: in qua laicus denuntiatum est à clerico, & an super nuntiatione nuntiatum, vel potius nuntiantis forus sequendus, & addendus sit; de quo articulo videndum est copiosè per Ioannem Gutier. in consil. 49. per totum consilium. quod modò non disputo, nec examino, sed fortè commodiori loco infra 6. p. tomo 3. propediem edendo.

55 Interim tamen dico praxim obtinere, vt forus denuntiat sequatur; non verò denuntiantis, etiam militis, capitaneique, seu alterius priuilegiati, aliàs tanquam actoris vices sustinentis, vt dictum est; & vide quæ post alios Castellus à Bobadil. in Polit. lib. 2. c. 18. num. 137. & lib. 3. cap. 5. num. 3. de quo nos alitè infra 6. p. c. 11. per totum.

56 Nec obstat quartum & vltimum, quia respondeo, non esse illam veriore opinionem: vt à sententia lata super reuocatione

attentati appellatio emissa habeat vtrumque suum effectum, infra hac 2. p. cap. 12. resoluimus, vbi latè videre libet. vt etiam agendum: an à sententia, tam negatiua, quam affirmatiua lata in remissione attentati, post nuntiationem noui operis, & ante remotionem eius, habeat hoc priuilegium, nec possit appellari ab ea.

Ex hoc capite audientie denegata inferitur: iudicem Ecclesiasticum vim non facere; si non deferat appellacioni à denegatione audientie in casu, quo est alicui impositum perpetuum silentium; puta, in rem. l. diffamari Cod. de ingenuis, & manu. & alijs. postquam ipsa sententia translata est in rem iudicatam, quia ab ea non est appellatum, vel quia in omnibus instantis confirmata est, seu quia ipsa sententia sui natura est priuilegiata aliàs, quia si intra terminum in ea assignatum non egerit, postmodum non audietur; quoniam tunc audientia denegata censetur. ita tenent plures relati à Nicolao Boerio in decisione 255. à princip. & præcipuè à num. 12. vbi etiam ex alijs firmat in iudicio l. diffamari. posse appellari à prima, puta, & secunda sententia, quia est diffinitua. tenent etiam Franc. in c. Nicolao 64. in fin. num. 23. de appellat. Alexan. in l. properand. 11. §. si autem reus sub num. 2. 1. conclus. 10. Cod. de iudicij. & quòd ex dicta clausula perpetui silentij dicatur, oriri exceptio perpetuæ denegationis audientie; probat cap. in presentia, vbi Barb. numer. 36. de probatio Boerium & Capicium, & alios per eum allegatos sequitur Bursatus in consilio 78. vifis, num. 2. 1. lib. 1. Lancelot. de arrent. 3. part. cap. 8. numer. 84. quapropter si is cui silentium impositum est, voluerit agere, & iudex eum noluerit audire, à quo si appellauerit, iudex ei haud deferens, nec vim committet, ex his quæ ad principium questionis principalis diximus.

An & quòd iudex possit imponere silentium parti, vt vltra tale tempus agere non possit, vt in matrimoniali, in impugnatione rescripti, seu etiam instrumenti, vide latè per Felin. in cap. accepimus de fide instrum. à numer. 6. & supra. vbi agit inter alia plura, vtrum requiratur bina monitio, & an Prælati cum conuentu distulit comparere, an noceat Ecclesie hoc silentium, & an non Ecclesie noceat, vide etiam Bart. in l. Titia circa ff. de accusa. & quod perpetui silentij impositio tollat appellacionem simul, tenent vltra citatos Nicellus tractatu de concord. gloss. concord. 6. numer. 100. in princip. & vltimis verbis tomo 18. folio 195. Ruginell. tractatu de appellat. §. 9. gloss. 2. num. 7. versiculo 4. Capicium decisione 69. in causa Ioannis sub num. 13. in tertia responsione.

61 Pariter idem videtur reperendum in allegante fraudem, & turpitudinem suam, qui quidem nec auditur, tenent Bartol. in l. post contractum colum. 3. versiculo sed an venditor ff. de donatio. & idem in consil. 56. Petrus Nicola in princip. Bartol. in l. emptione circa medium C. plus valere quod agitur. Petrus Anchara. consil. 226. ad corroboracionem colum. 1. scribitur enim in l. cum profitearis C. de reuocan. dona. ibi, cum profitearis, te in fraudem alterius donasse, professionem inhonestam continere, intelligis. & in l. si creditoribus Cod. de seruo pigno. dato manu. vbi ita scribitur, nam ipse manu-missor si fraudem se fecisse creditoribus, vt reuocet libertates, audeat dicere, auditri non debet, nec hæredes eius. & optimè etiam ad propositum facit text. in l. transacione finita, Cod. de transacionib. in l. filios Cod. de reuocan. his, qua in frau. credi. text. in cap. inter dilectos, de donationibus, cum concordantibus, vbi que à glossatoribus adductis, & ibi etiam ordinarij repetentes, idem tenet Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. gloss. 18. num. 2. o. propterea, si hoc allegantem repellat iudex denegando ei audientiam, à tali repulsiōe, & denegatione, appellacioni non deferat, vim non facit, quia iniusta est, & minùs legitima. enimuerò appellari minimè potest ab actu, quod sit secundum iuris dispositionem, & canonicas sanctiones, nec à iudice iuris dispositionem, & decretum exequente. vt per Marant. de ordine iudi. 6. pari. princ. titul. de appellat. num. 345. tenet Ioan. Gutierrez in suis consilijs consil. 10. num. 2. 1. & probatur in cap. consiluit 3. ibi, non conuenit, vt pro huiusmodi appellacionibus ab obseruatione decreti, debeas obtinere. de appell. iudex enim tunc non grauat, nihil ipse potest per appellacionem consequi, vt supra diximus.

63 Aliter atque dicendum est, si turpitudiō seu propria fraus, non in vim allegationis, sed in vim exceptionis, proponatur; quia tunc audientia non censetur denegata, vt videre est ex his, quæ referens sequitur Tiraquell. d. tract. de retractu §. 1. gloss. 11. num. 15. ad fin. & idem in §. 1. gloss. 18. numer. 72. &

64 an quando quis vult desistere à peccato, audiatur allegans suam turpitudinem, vide per Abb. in cap. ex diligenti num. 2. de simonia, & in cap. tua nos num. 7. de sponsalibus.

65 Similiter audientia denegatur à iure ei, qui reuocacioni nolle respondere, nam quouisque respondeat, patitur hanc poenam, vt superfeedatur in causa conuentionis, & denegatur sibi audientia, ita firmat Speculator in titul. de reconuentione §. videndum, versiculo sed quid si actor nolit, &c. per argumentum cap. fin. §. poena. de iurament. calum. c. si qui Episcop. 1. quæst. 1. l. mutus §. poena ff. de procu-

rator. l. nec scriptura C. de compensatio. idem tenet ipse Specul. eodem titulo de reconuentione §. fin. incipit, restat vt de poena actoris, per totum. idem tenet Maranta de ordine iud. 4. part. q. prima princip. titulo de reconuentione num. 7. fol. mibi 140. & à tali denegatione audientie deferendum non est appellacioni propositæ, tanquam minùs legitime, ex iam dictis. & quia hæc audientie negatio est poena à iure imposita, vt hi omnes Doctores affirmant, & de se patet, à qua minimè appellari licet, vt tenent Arias in l. 2. Tauri num. 18. Gutierrez consil. 10. numer. 16. Bobadil. in Polit. lib. 3. cap. 8. num. 278. Nauar. latè in praelect. cap. cum contingat 15. causa nulli. fol. 151. Bernard. Diaz in regula 675. Gratianus in regula 35. Bald. in marg. sua in verbo appellari à poena potest. Doctores in c. ad nostram de appellatio.

Ex hoc eodem capite audientie denegatae pariter oritur, iudicem Ecclesiasticum, nec vim facere, si non deferat appellacioni ab eo emissa, quem ipse reiecit, tanquam contraria in iudicio allegantem, & aduersa petentem, quia tunc vis huic tali habet denegatam audientiam, ita probatur in cap. sollicitudinem. ibi, non est tanquam aduersa petens, & sibi contrarius audiendus. de appell. idem probat text. in cap. quod autem 23. q. 7. & ibi gloss. verbo contraria. text. etiam in cap. quam preposterum 13. quæst. 2. text. in cap. literas de presumptioni. text. in cap. gesta 74. dist. text. est in l. 1. Cod. de furtis, & seruo corrup. text. in l. professio. C. de muner. patrimo. lib. 10. & vbi que gl. & Doctores, hanc doctrinam communiter profiteuntur, vnanimitèrque firmant. ibique latè de materia, præcipuè per Doctores in dict. l. 1. C. de furtis. maxime per Bal. vbi an & quando actor possit allegare contraria, & an his possit fortè reus vti. & an saltem in nouo iudicio contraria proponenti, aduersa que petenti, sit denegata audientia, & distinctè, quæ & quando in iure dicantur contraria, & que vt incompatibilia non admittantur in iudicio, & de pluribus alijs materijs concernentibus, cum conclusiōibus, & limitationibus videre poteris (quæ omitto quia ad nos non pertinent.)

Vnum tamen rei de qua agimus commodius non omitam, quod colligitur ex dispositione text. in dict. cap. sollicitudinem de appellat. scilicet; appellans ab inferiori ab alia qua eius sententia, siue interlocutoria, siue definitiua, comparens postmodum coram ipso, aliquid, negotium tangens, petendo, fueritque verbo, vel factò protestatus: se prosequi velle appellacionem, non censeri, nec intelligi appellacioni renuntiare per talem comparationem, cum protestatione, & non auditur in petitione tanquam sibi ipsi

ipsi contrarius, seu aduersa petens.

Quod & expressè probatur in illo text. in quo exactius videre poteris per DD. Abb. & Felin. Franch. & cæteros, Ioan. Andr. in fin. de appellat. in 6. & in cap. cum venissent de eo qui mitt. in poss. Alexan. consil. 107. 4. parte. Bertachin. in reperto. verbo, appellatio tollitur num. 10. circa fin. & contrarietatis ratio in hoc consistit, nam cum per appellacionem emissa omnimoda sit suspensa, & abdicata in illa causa ab inferiori iurisdictione, & in superiore integraliter translata, ex iuribus vulgaribus, quæ per protestationem sequentem conseruatur, hinc ineptum est velle, vt alius habeat iurisdictionem totalem, & alius absque ea causæ cognitionem. & ideo cum appellans per protestationem insistat in appellacione, per consequensque in translatione iurisdictionis ad superiorem; cui non intelligitur renuntiatum: non auditur, in quo postulat ab inferiore carente iurisdictione, ipsi actui & petitioni necessaria, quam ab eo ipse aliàs habet per appellacionem ablatam, & sic nimirum, vt tanquam contraria petens non audiatur in petitione.

70 Ex hoc enim fonte fluit, atque emanat: iudicem Ecclesiasticum nullam vim facere: si nec deferat appellacioni emissa à creditore, eo quod non vult detinere cadauer debitoris mortui ad eius petitionem, neque sepeliatur, quouisque sibi satisfiat, vel solutione, vel satisfatione, seu fideiusforia cautione, quoniam iste creditor ita postulans nullo modo acceditur appellans: ita probant expressè gl. & Doctores in cap. ex parte el. 1. de sepulchris. Specula. in titulo de appellat. §. in quibus versiculo 8. Hippol. singulari 199. Bened. in cap. Raymunt. verbo, mortuo itaque testatore num. 56. de testam. Felin. in cap. sicut Iudæi colum. 1. de Iudæis. Bertach. in tract. de Episcopo. §. videmus num. 24. Baëca de inope debitore, cap. 1. num. 2. o. talique creditoris appellacioni minimè deferendum esse probat Viuius lib. 2. communium opin. opinione 78. Parlad. lib. 2. rerum quotid. c. fin. §. p. §. 4. num. 26. & probatur apud nos in l. 1. titulo 16. libr. 3. ordinam. quod etiã ratione probò. Quoniam instantanea corporis corruptio & putrefactio rem cito perfici, & absolui postulat, non enim patitur dilationem, quo casu appellatio emissa non suspendit actum, nec delationem præbet, sed celerem executionem requirit, text. in l. fin. ff. de appella. recip. vulgaris, quod & in substantia considerauit Speculator vbi supra citatus.

74 Bene enim verum est, vt etiam si non adsint bona, vnde res alienum creditoribus exfoluatur, nullo modo cadauer sequestrandum, pignorumque, nec detinendum est.

text. in l. fin. Cod. de sepulchro. viola. & authent. item qui domum eodem titulo. & vtrouique Doctores, etiam si debitum plusquam liquidum sit, cuius opinionis est Felin. in dict. cap. sicut Iudæi col. 1. de Iudæis. Roder. Xuarz in repetitione l. post rem. in §. amplia. ad legem Regiam ff. de re iud. Couarr. variarum libr. 2. cap. 1. numer. 10. Grammaticus decisione 82. Bened. in dict. cap. Raymunt. verbo, mortuo itaque num. 56. de testam. Castellus in l. 30. Tauri verb. Gastos. Parl. in dict. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. 5. part. §. 4. n. 26. & magis communi testatur Baëca de inope deb. cap. 1. à numer. 19. vbi pluribus auctoritatibus, & rationibus tam diuinis quam humanis.

Hanc opinionem, vt veriorē comprobatur, & vt aequiorē & certiorē resoluit, iustè meritoque abominans, reprehenditque Angel. in authent. vt defuncti seu funera eorum colum. 1. Seguram (de quo dicit aliàs libenter iudicio labi solere in repetitione l. si ex legati causa numer. 37. ff. de verb. obligat.) & Caruaia. Regium Senato. in repetitione l. 1. colum. 3. ff. de verb. obligat. Præpol. in cap. præterea §. 1. dist. & Bertolo. Belenzi in additio. in cap. ex parte, de sepulchro. contrariam opinionem sectantes, & idem quod Baëca contra Angel. tenet Parla. vbi supra, quem in rationibus & auctoritatibus prædominat, & præcellit. Quæ doctrina limitatur, & fallit in cadaue-

75 re vfurarij, quod à iudice Ecclesiastico sequestrari potest, ne sepeliatur: donec hæres caueat de restitutione, vt ex alijs firmat Zerola in praxi Episcop. 1. p. verbo finis versiculo 3. cadauer, &c.

Hinc pariter oritur, vim nullam esse posse in denegatione delationis appellacionis interpositæ à vero contumace, cum siquidem non audiatur appellans in causa, in qua contumax fuit, text. est in l. & post editum 73. §. fin. ibi, sciendum est, ex peremptorio absentem condemnatum, si appeller, non esse audiendum. ff. de iudicij. text. etiam in l. 1. ibi, eius qui per contumaciam absens, cum ad agendam causam vocatus esset, condemnatus est, negotio priùs perferutato appellatio recipi non potest. Cod. quorum appellat. non recipi. text. etiam in l. ex consensu §. fin. ibi, placuit, non prouocare, &c. ff. de appellat. Barr. Immola, & cæteri Doctores in dict. l. consensu §. fin. Specul. titulo de appellat. §. in quibus num. 1. libr. 2. Rota decisione 16. aliàs 364. cum iura num. 1. de dolo & contumacia. in nouis. Ripa in practic. in forma appellat. à sentent. diffinis. in gloss. coram vobis sub num. 9. versiculo queritur ultra fol. 405. Masuer. in additio. ad eum in 1. additio in verbo, in vero contumace, fol. 406. Franch. in cap. Nicolao num. 18. de appellat. Socin. in regul. 24. appellat. in qualibet causa fall. 6. Nicell. tract.